

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

**IZVJEŠĆE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA
ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U
OPERACIJI POTPORE MIRU
„EU NAVFOR SOMALIJA – ATALANTA“
OD SRPNJA 2009. DO RUJNA 2013.**

Zagreb, listopad 2013.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. PREGLED SIGURNOSNE SITUACIJE.....	4
3. STRUKTURA HRVATSKOG DOPRINOSA.....	4
4. STEČENO ISKUSTVO I OCJENA USPJEŠNOSTI SUDJELOVANJA.....	6
5. FINANCIRANJE.....	7
6. ZAKLJUČAK.....	7

1. UVOD

Piratstvo u Somaliji je prijetnja međunarodnoj pomorskoj plovidbi još od druge faze somalskog građanskog rata početkom 21. stoljeća. Još 2005. godine, mnoge međunarodne organizacije, uključujući i Međunarodnu pomorsku organizaciju te Svjetski program za hranu (World Food Programme, WFP), izrazile su zabrinutost zbog porasta slučajeva piratstva. Piratstvo je povećalo troškove pomorskog prijevoza te ometalo redovitu dostavu hrane i drugih materijalnih sredstava brodovima. Devedeset posto tereta Svjetskog programa za hranu dostavlja se morem te je procijenjeno da je, zbog učestalosti piratskih napada, brodovima koji prevoze teret pomorskim područjem Somalije i Adenskog zaljeva potrebna vojna pratnja i zaštita.

Kako se akcije pratnje ratnim brodovima koje su poduzele Francuska Republika, Kraljevina Danska i Nizozemska te pružanja potpore floti Svjetskog programa za hranu prilikom prijevoza pomorskim putovima Adenskog zaljeva i zapadnog dijela Indijskog oceana, nisu pokazale dovoljno učinkovitima, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda (UN) je donijelo rezolucije kojima je i službeno od članica UN-a zatražena zaštita brodova WFP programa.

U potpori rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a (1814, 1816, 1838, 1846 i 1851), 10. studenoga 2008.

Vijeće Europske unije (EU) donijelo je odluku o pokretanju vojne pomorske operacije pod nazivom „EU NAVFOR Somalija – ATALANTA“ (u daljnjem tekstu ATALANTA). Odlukom Vijeća EU-a od 23. ožujka 2011. odobreno je produljenje trajanja operacije do 12. prosinca 2014.

Osnovni ciljevi operacije ATALANTA su:

- zaštita plovila koja prevoze humanitarnu pomoć za Somaliju u sklopu Svjetskog programa za hranu (WFP) i brodova koji pružaju logističku potporu snagama Afričke unije (AU) koje se nalaze u području grada Mogadishua u sklopu misije Afričke unije u Somaliji (AMISOM)
- zaštita plovila koja prolaze područjem operacije te odvratanje, zaštita i suzbijanje kriminalnih radnji piratstva i oružane pljačke s područja Somalije
- sudjelovanje u nadzoru ribarskih aktivnosti ispred obala Somalije.

Operacija ATALANTA pokriva veliko područje koje obuhvaća južno Crveno more, Adenski zaljev te velike dijelove Indijskog oceana, uključujući i Sejšele. Područje operacije uključuje i somalijsku obalu te teritorijalne i unutarnje vode. Riječ je o području od oko 3,7 milijuna četvornih kilometara.

Ratni brodovi također provode ophodnje u Međunarodnom tranzitnom koridoru (IRCT) u Adenskom zaljevu i u Indijskom oceanu. Brodovi i pomorski ophodni zrakoplovi izviđaju i nadgledaju brodove koji prolaze kroz područja visokog rizika.

Na temelju Odluke Hrvatskoga sabora Republika Hrvatska je započela sudjelovanje u operaciji ATALANTA u srpnju 2009.

Do sada je ukupno u operaciji ATALANTA sudjelovalo 19 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske.

2. PREGLED SIGURNOSNE SITUACIJE

Od početka operacije pa do početka rujna 2013. situacija se u smislu sprječavanja piratskih napada znatno unaprijedila, napadi su uspješnim djelovanjem snaga raspoređenih u operaciju ATALANTA znatno prorijeđeni, a piratske skupine zbog stalnoga nadzora i praćenja stanja nemaju velikog manevarskog prostora za izvođenje iznenadnih napada na brodove.

Do sada nije bilo žrtava na strani snaga operacije ATALANTA zbog djelovanja pirata, samo manji broj pripadnika snaga je bio ozlijeđen tijekom prebacivanja s broda na brod (lomovi, nagnječenja).

Također, sigurnosna situacija se tijekom izvještajnog razdoblja sustavno poboljšavala što pokazuju podaci da je 2010. i 2011. godine bilo po 174 piratskih napada na trgovačke brodove koji plove u području operacije u svakoj godini. Tijekom 2012. godine zabilježeno je 36 piratskih napada, dok je u prvoj polovici 2013. godine zabilježen samo jedan i to neuspješan napad.

Koordinirano djelovanje međunarodnih snaga u akvatoriju ispred Somalije te postupno stabiliziranje situacije u Somaliji rezultirali su težim uvjetima djelovanja za pirate koji više nemaju prijašnju slobodu kretanja potrebnu za organizaciju i pripremu te provedbu piratskih napada.

Postupno jačanje središnje vlasti u Somaliji i stalan nadzor otežavaju piratima uspostavu kampova i baza iz kojih kreću u napade, a stalni pomorski nadzor međunarodnih snaga na moru znatno otežava prikrivanje pirata. Uvođenje zaštitnih timova na brodove (Autonomous Vessel Protection Detachment (AVPD) i Vessel Protection Detachment (VPD) povećalo je stupanj sigurnosti tih brodova pa su napadi na njih postali znatno teži i riskantniji za pirate, a što je u konačnici rezultiralo smanjenjem piratskih aktivnosti i povećanjem stupnja sigurnosti plovidbe brodova u navedenom akvatoriju.

3. STRUKTURA HRVATSKOG DOPRINOSA

Dosadašnjim sudjelovanjem u operaciji ATALANTA Republika Hrvatska je potvrđivala svoj strateški cilj – članstvo u Europskoj uniji, a time i doprinos sposobnostima Europske unije za upravljanje krizama.

Republika Hrvatska se profilirala kao pouzdan partner koji može odgovoriti većim sigurnosnim izazovima te je osnažila politički i vojni kredibilitet kod zemalja članica Europske unije.

Imajući u vidu da u operaciji ATALANTA sudjeluju brodovi zemalja članica EU-a i NATO-a, sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske je od značajne koristi u stjecanju praktičnih znanja i iskustava u izvršavanju brodskih dužnosti i u stožernom radu.

Angažmanom u ovoj operaciji Republika Hrvatska dokazuje svoju spremnost aktivno pridonositi jednom od dugoročnih ciljeva Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, a to je potpora miru i sigurnosti na području Afrike.

U skladu s Odlukom Hrvatskoga sabora od 3. travnja 2009. (Narodne novine, br. 45/2009) Republika Hrvatska je započela sudjelovanje u operaciji 6. srpnja 2009. s jednim časnikom Oružanih snaga Republike Hrvatske na francuskoj fregati, a potom i s jednim časnikom u operativnom zapovjedništvu operacije u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske (Northwood) te na belgijskoj fregati (kolovoz 2009.).

Tijekom 2010. godine u operaciju ATALANTA upućeno je pet pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i to dvojica u operativno zapovjedništvo operacije te po jedan na ratne brodove Republike Italije, Kraljevine Nizozemske i Kraljevine Španjolske.

Tijekom 2011. godine u operaciji ATALANTA je sudjelovalo dvoje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u operativnom zapovjedništvu, dok je 2012. godine upućeno sedam pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, dva u operativno zapovjedništvo operacije te po jedan na njemački, francuski, talijanski i belgijski brod te njemačku logističku bazu u Džibutiju.

Odlukom Hrvatskoga sabora od 7. prosinca 2012. (Narodne novine, br. 138/2012) u operaciju ATALANTA u 2013. godini može se uputiti do 20 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, uz mogućnost rotacije.

Trenutačno, od početka rujna 2013. u operaciji se nalazi jedan časnik u operativnom zapovjedništvu operacije u Northwoodu.

U operaciji ATALANTA do sada je sudjelovalo ukupno 19 časnika Oružanih snaga Republike Hrvatske. Po sastavnicama, devet časnika je bilo raspoređeno u operativno zapovjedništvo, devet časnika je bilo raspoređeno na brodove i jedan časnik je bio raspoređen u mornaričku logističku bazu u Džibutiju.

Među raspoređenima bila je i jedna časnica.

Aktualna rotacija obavljena je u kolovozu 2013. godine.

4. STEČENO ISKUSTVO I OCJENA USPJEŠNOSTI SUDJELOVANJA

Sudjelovanje časnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u operaciji ATALANTA omogućuje časnicima stjecanje novih iskustava u djelovanju u međunarodnom okružju.

S obzirom na to da su raspoređeni u sve sastavnice misije u operativnom zapovjedništvu, u taktičkim elementima odnosno brodovima koji u zoni djelovanja izravno sudjeluju u protupiratskim aktivnostima te u logističkoj bazi, stječe se iskustvo djelovanja u svim elementima operacije.

Osnovna dužnost koju su u operativnom zapovjedništvu operacije obnašali časnici Oružanih snaga Republike Hrvatske bila je analiza operacije koja se na mjesečnoj bazi provodi analitičkim programom.

Od ostalih zadaća mogu se izdvojiti: rad na procjeni rizika operacije kroz matricu rizika i matricu vojno-političkih pretpostavki definiranih operativnim planom, evidencija svih ključnih aktivnosti vezanih za snage u području operacije te sudjelovanje u reviziji operativnih planova i izradi novog kao i izradi standardnih operativnih postupaka po različitim područjima.

Za vrijeme ukrcaja na brodovima, časnici su od isplavljenja do dolaska u područje operacije obnašali dužnost „dublera“ - časnika palubne straže u plovidbi. Tijekom plovidbe upoznati su s organizacijom rada na zapovjednom mostu te su sudjelovali u vježbama posade u slučajevima otkazivanja pojedinih brodskih sustava. Obučavani su za rad u borbenom operativnom središtu u radu s radarskim taktičkim konzolama i komunikacijskim sustavom. Po dolasku u područje operacije samostalno su provodili zadaće na zapovjednom mostu: izdavanje navigacijskih zapovijedi, praćenje zračnih operacija, vođenje vježbi kvara kormila i kvara na propulzijskom sustavu te sudjelovanje u protupožarnim vježbama, vježbama zaštite vlastitih snaga i gađanja iz oružja manjih kalibara. Također su obnašali i dužnosti operativnih i logističkih časnika u sastavu posada ratnih brodova u području operacije.

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske upoznati su s organizacijom i provedbom bliske pratnje brodova kroz područja mogućih piratskih napada, organizacijom i provedbom zaštite brodova u područjima mogućih piratskih napada te pravilima za angažiranje snaga i postupanjem prema osobama osumnjičenima za piratstvo (prihvat, provjera, izolacija, nadzor).

Sva novostečena znanja pojedinaca koji budu upućeni u operaciju ATALANTA obogaćuju i ukupni fond znanja i vještina Oružanih snaga Republike Hrvatske, posebice Hrvatske ratne mornarice.

Mogućnost rada u međunarodnom okružju, u operativnom zapovjedništvu operacije i na ratnim brodovima partnerskih zemalja iz Europske unije, mogućnost djelovanja u novom pomorskom području, služba na brodovima s kojima se još nisu susretali i obuka za rad na različitim brodskim sustavima daju dodatnu vrijednost angažmanu časnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u operaciji ATALANTA.

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske svoje su zadaće u operaciji ATALANTA izvršavali profesionalno, korektno i savjesno.

5. FINANCIRANJE

Sredstva za pokriće troškova sudjelovanja u operaciji ATALANTA, za izvještajno razdoblje, osigurana su u državnom proračunu Republike Hrvatske na razdjelu Ministarstva obrane i izvršena u ukupnom iznosu od 5.293.395,00 kn odnosno po godinama za izvršenje: za 2009. godinu 417.815,00 kn; za 2010. godinu 1.053.694,00 kn; za 2011. godinu 1.537.753,00 kn; za 2012. godinu 1.712.153,00 kn te do rujna 2013. godine 571.980,00 kn.

6. ZAKLJUČAK

Sudjelovanjem u operaciji ATALANTA Republika Hrvatska pridonosi razvoju sposobnosti Europske unije za upravljanje krizama u okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike te ujedno i glavnim političkim ciljevima Europske unije na području Roga Afrike, što uključuje ne samo sprječavanje i odvratanje pirata od prekida globalne pomorske trgovine, nego i doprinos održivom i dugoročnom rješenju u suzbijanju piratstva kroz izgradnju kapaciteta i sposobnosti država u regiji, uključujući i Somalije, kako bi uspješno preuzele odgovornost za borbu protiv piratstva.

Operacija ATALANTA razvila je uspješne i učinkovite postupke za nadzor i suzbijanje piratskih aktivnosti, a svim tim aktivnostima svoj su doprinos dali i pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske koji su bili raspoređeni u operativno zapovjedništvo operacije u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske te na brodovlje u zoni operacije.

Tijekom izvještajnog razdoblja pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske djelovali su profesionalno, obavljali su zadaće uspješno i disciplinirano, u svim situacijama i okružjima, posjedujući potrebnu spremnost i sposobnosti koje traže pravila djelovanja operacije ATALANTA.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine broj 150/2011) i točke II. Odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj operaciji Europske unije „EU NAVFOR Somalija – ATALANTA“, (Narodne novine, br.138/2012), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2013., donijela

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se tekst Izvješća o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u operaciji potpore miru „EU NAVFOR Somalija – ATALANTA“ od srpnja 2009. do rujna 2013. koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo obrane aktom Klase: 018-01/13-02/2, Urbroja: 512-01-13-38, od 23. listopada 2013.
2. Izvješće iz točke 1. ovoga Zaključka podnijet će se Hrvatskom saboru na raspravu i usvajanje.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

KLASA:
URBROJ:

Zagreb,